

Zsilinczar, W.

ENVIRONMENTÁLNÍ SYSTÉMOVÁ STUDIA - NOVÝ PŘÍSTUP K ENVIRONMENTÁLNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ V RAKOUSKU

Vzrůstající zájem o lokální, národní a globální podmínky životního prostředí na konci šedesátých let, které ovlivnily zejména mladé lidi v USA, západní a střední Evropě, nejčastěji studenty a inteligenci, se s určitým časovým odstupem projevil také na univerzitách.

První iniciativy k environmentálnímu vzdělávání byly podniknuty na technologických institutech, kde byly zavedeny čtyř-semestrální postgraduální kurzy "Technická ochrana životního prostředí". Studium se zaměřuje na dvě volitelné zájmové oblasti: 1) ochrana ovzduší a hluchosti, 2) ochrana vod a kontrola odpadů. Velký důraz je kladen na praktické zkušenosti.

Interní diskuse na tradiční univerzitní úrovni zachovala institucionalizaci speciálního environmentálního vzdělávání až do zimy 1990, kdy začalo mimořádné deseti-semestrové studium "Environmental System Studies" (Systém environmentálního vzdělávání). Na začátku bylo záměrem, aby k tomuto studiu mohly přistupovat všechny obory z přírodovědecké fakulty, ale nakonec bylo omezeno jen na studenty oborů geografie, fyziky, chemie, politické ekonomie a obchodních oborů.

Přestože nebyl dosud zveřejněn konečný návrh, bude toto mimořádné studium zcela restrukturalizováno.

Kunc, J.

REGIONÁLNĚ GEOGRAFICKÝ POHLED NA TRH PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika se na počátku 90-tých let opět setkala s fenoménem nezaměstnanosti a s pojmem trhu práce vůbec, který zde v podobě odpovídající tržní ekonomice po více než čtyřicet let neexistoval. Článek nejprve stručně komentuje průběh transformačních let, nejdůležitější změny a výkyvy, které se na českém trhu práce staly. Pozornost je také věnována vybraným aspektům způsobujícím zákonitě na trhu práce nerovnováhu a jejichž vliv a působnost ve větší či menší míře ovlivňují regionální diferenciaci. Snahou bylo tyto aspekty odkrýt, poukázat na problémy které s sebou přináší a pokusit se vyvodit možné důsledky do budoucna.

Demek, J. - Kopecký, J.

KRÁLICKÝ SNĚŽNÍK - ČESKÁ REPUBLIKA: RELIÉF A PROBLÉMY PLEISTOCÉNNÍHO ZALEDNĚNÍ

Horská skupina Králického Sněžníku (polsky Snieznik, 1423,7 m n. m.) se nachází na hranici mezi Českou republikou a Polskem. Část ležící na území České republiky zabírá plochu 76 km². Až do roku 1990 byly geomorfologické znalosti o území velmi omezené. V posledních letech znalosti o geologických a geomorfologických poměrech území se značně rozšířily (Jahn - Kozłowski - Pulina eds., 1996; Gawlikowska - Opletal eds., 1997; Demek - Kopecký, 1997). Králický Sněžník byl již v neogénu výraznou horskou skupinou. V pleistocénu zasáhl pevninské ledovce nejméně dvakrát k severnímu úpatí Králického Sněžníku. Je proto poměrně překvapující, že na rozdíl od jiných pohoří Sudet nebyly na Králickém Sněžníku nalezeny erozní glaciální tvary. Na druhé straně byly na české straně identifikovány sedimenty, které mohou být klasifikovány jako sedimenty glaciální série. Autoři proto v článku předkládají hypotézu o výskytu sněžníků a ledovců s chladnou bází na Králickém Sněžníku v chladných obdobích pleistocénu.

Musil, R.

ZMĚNY V PODÉLNÉM A PŘÍČNÉM PROFILU SPRAŠOVÉ ZÁVĚJE V MODŘICÍCH U BRNA

Při studiu sprašových profilů jsou z přítomnosti vrstev spraší a fosilních půd vyvozovány stratigrafické závěry, tak jakoby popisovaný profil zachycoval všechny klimatické oscilace. Zapomíná se na to, že popisovaný profil nemusí být vůbec úplný, že v podélném a příčném směru sprašové závěje se mohou vyskytovat poměrně velké změny, nemluvě o sedimentačních hiátech, a že tedy zařazování v té době přítomných vrstev do používaného stratigrafického schématu může být proto mylné. Příkladem je odkryv cihelny v Modřicích, několik km jižně od Brna (Morava, Česká republika). Cihelna v Modřicích je jedním z mála sprašových odkryvů, ne-li u nás pouze jediný, na kterém můžeme dokumentovat jak změny ve fosilních půdních horizontech a ve sprašových vrstvách, tak i v jejich počtu, tak jak byly zaznamenány J. Pelíškem v letech 1941-1967. Cihelna je založena ve sprašové závěji a dotyčné změny byly dokumentovány jednak v čelní těžební stěně, tj. směrem do svahu (příčné profily sprašovou závějí), jednak kolmo na tento směr (severní a jižní stěny cihelny směru Z-V, tedy podélné profily závějí). Tato práce vychází především z bohaté dokumentace zemřelého prof. J. Pelíška, která je dnes uložena jako osobní pozůstalost v archivu Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Dlouhodobá dokumentace sprašového odkryvu v Modřicích ukazuje, jak může být ošidné stratigrafické

hodnocení pouze z krátkého časového úseku. Počet a různý vývoj vrstev půdních horizontů a rovněž tak i neznatelné splývání časově různých poloh spraší do jedné vrstvy nemusí být i na jiných odkryvech žádnou výjimkou.

Munzar, J.

HISTORICKÉ POVODNĚ V ČECHÁCH A NA MORAVĚ NA PŘÍKLADU ROKU 1598

Po katastrofálních povodních na Moravě, ve Slezsku a ve východních Čechách v červenci 1997 se ukázalo, že zatím pro území Moravy nejsou - a na rozdíl od Čech - k dispozici informace, které by umožňovaly srovnání s historickými případy před rokem 1900. Na příkladu roku 1598 je proto hodnocen rozsah a četnost povodní pro celé území České republiky. Tehdy byla společně v Čechách i na Moravě dvě povodňová období: jarní z prudkého tání sněhu kolem 12.-13. března a letní z přívalových dešťů v srpnu.

Na Moravě se však vyskytly navíc četné povodně na podzim 1598, a to během deštivého období, které začalo před 21. září a trvalo s malými přestávkami do 28. října. V brněnských kronikách se ještě zmiňují případy utonutí v rozvodněné řece Svratce 1. listopadu. V okolí Brna je pak od ledna do 5. listopadu 1598 evidováno celkem 5 povodní, v povodí řeky Dyje byla roční bilance 6 povodní. Jsou rozebírány příčiny, průběh, popř. důsledky povodní před 400 lety se zřetelem k nově objeveným pramenům a porovnáván jejich regionální výskyt s analogickými údaji z Polska, Německa a Rakouska.

ZPRÁVY

Matuška, P. - Petrová, A.: GIS BRNO 1998

Kirchner, K.: ČESKO-ITALSKÝ GEOMORFOLOGICKÝ A GEOLOGICKÝ PRACOVNÍ SEMINÁŘ V ROCE 1998

Nováček, V.: 150 LET PLYNÁRENSTVÍ NA JIŽNÍ MORAVĚ.

Ivan, A.: MOJMÍR HRÁDEK (60)

RECENZE

Antonín Vaishar